

MEDGENERACIJSKO RAVNOTEŽJE

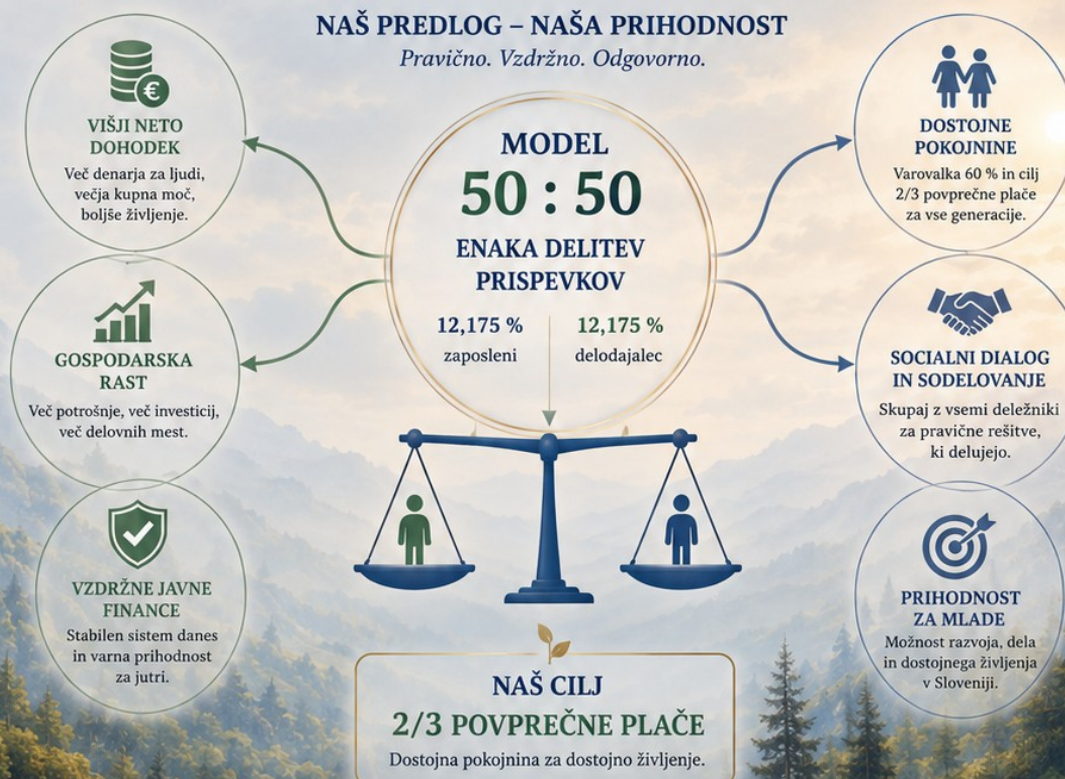
Pokojninska reforma kot temelj vzdržnih javnih financ

TEMELJNI PREGLED

NAŠ PREDLOG – NAŠA PRIHODNOST

Pravično. Vzdržno. Odgovorno.

Ravnotežje med solidarnostjo in odgovornostjo je naložba v prihodnost vseh generacij.

Jože Lenart
avgust 2026

Vzdržne javne finance so temelj pravice do dostojnega življenja danes in jutri.

KAJ TO POMENI ZA ZAPOSLENEGA?

Referenčni primer pri povprečni bruto plači 2.536,03 €

+62,40 € NETO NA MESEC

$\approx +3,86\%$ neto • $\approx +749\text{ €}$ na leto

Postavka	Sedaj	Model 50 : 50	Sprememba
PIZ zaposlenega	585,82 €	501,50 €	-84,32 €
Dohodnina	295,52 €	317,44 €	+21,92 €
Neto plača	1.615,33 €	1.677,73 €	+62,40 €

Kako nastane 62,40 €?

Prispevek PIZ zaposlenega se zmanjša za 84,32 €. Ker so nižji prispevki hkrati višja osnova za dohodnino, se modelna dohodnina poveča za 21,92 €. Razlika - približno 62,40 € - ostane zaposlenemu v višjem netu.

Pomembno: 3,86 % ni univerzalni odstotek za vse zaposlene. Vsakemu se PIZ razbremeni za 3,325 % njegove bruto osnove, končni neto učinek pa je odvisen od njegove dohodnine in olajšav.

Predlog zato ne govori o 'čudežnem dvigu plač', ampak o drugačni delitvi iste skupne stopnje PIZ 24,35 %: $15,50 : 8,85 \rightarrow 12,175 : 12,175$.

To je številka, ki jo mora javna razprava videti takoj: kaj predlagana sprememba konkretno pomeni na plačilni listi zaposlenega.

Zakaj ponovno odpreti vprašanje delitve PIZ?

Od odločitve leta 1996 do predloga 50 : 50

Pokojninski prispevek ni samo vprašanje, koliko skupaj plačamo, ampak tudi kdo breme nosi. V Sloveniji je skupna stopnja PIZ 24,35 %, vendar zaposleni plača 15,50 %, delodajalec pa 8,85 %. To pomeni razmerje bremena približno 63,7 : 36,3.

Država	Zaposleni	Delodajalec	Skupaj	Razmerje bremena
Slovenija	15,50 %	8,85 %	24,35 %	63,7 : 36,3
Avstrija	10,25 %	12,55 %	22,80 %	45 : 55
Nemčija	9,30 %	9,30 %	18,60 %	50 : 50
Italija	9,19 %	23,81 %	33,00 %	27,8 : 72,2

Vir: OECD, Pensions at a Glance 2025, tabela 8.1, podatki 2024. Primerjava prikazuje obvezne pokojninske prispevke za zasebni sektor pri povprečni plači.

1996: odločitev, ki še vedno določa današnje razmerje

ZPSV-B je leta 1996 delodajalsko stopnjo PIZ znižal z 12,85 % na 8,85 %, z učinkom od 1. julija 1996. Današnja asimetrija zato ni naravni zakon, ampak posledica zakonodajne odločitve. Smisel predloga je po treh desetletjih preveriti, ali je takšna delitev še optimalna za današnje gospodarske in demografske razmere.

POMEMBNA KOREKCIJA JAVNE RAZPRAVE

Ni korektno trditi, da ima Slovenija zaradi tega 'najnižji neto v EU'. Primerljiv OECD kazalnik pa pokaže resen problem: samski zaposleni s povprečno plačo je imel leta 2025 neto povprečno davčno stopnjo 36,2 %, četrto najvišjo v OECD; po davkih in prejemkih mu je ostalo 63,8 % bruto plače, povprečje OECD pa je 74,9 %.

50 : 50 - brez zvišanja skupne stopnje PIZ

Pravičnejša delitev mora biti tudi gospodarsko izvedljiva

Model	Zaposleni	Delodajalec	Skupaj
Sedaj	15,50 %	8,85 %	24,35 %
Predlog 50 : 50	12,175 %	12,175 %	24,35 %

MEHANSKI UČINEK

Prenos 3,325 odstotne točke z zaposlenega na delodajalca. Ob nespremenjeni bruto plači: višji neto zaposlenega, vendar tudi višji strošek delodajalca. Zato samo številka 50 : 50 ni dovolj - potreben je fazni prehod z varovalkami.

Predlagana pot

- 1. Strokovna presoja** - verificirana masa plač, sektorski učinki, javni sektor, fiskalni vpliv.
- 2. Socialni dialog** - delodajalci, sindikati, država in strokovne institucije.
- 3. Fazni prehod** - okvirno trije koraki, vsak pogojen z vnaprej določenimi kazalniki.
- 4. Merjenje učinkov** - produktivnost, zaposlenost, konkurenčnost, neto dohodki, davčne in prispevne osnove.

Zakaj bi to lahko bilo razvojno vprašanje?

Višji razpoložljivi dohodek zaposlenih lahko poveča domače povpraševanje. Če podjetja na dodatno povpraševanje odgovorijo z večjo prodajo, proizvodnjo, investicijami, produktivnostjo in zaposlovanjem, se lahko širijo tudi davčne in prispevne osnove. Toda to je transmissijski mehanizem, ne zagotovljen rezultat. Zato mora biti reforma merjena in po potrebi prilagojena.

Ne gre samo za prispevke. Gre za ravnotežje.

Med zaposlenimi, gospodarstvom, pokojninskim sistemom in prihodnjimi generacijami

MOČAN, A ODGOVOREN PREDLOG

Po 30 letih je legitimno vprašati, ali mora zaposleni še naprej nositi skoraj dve tretjini neposrednega bremena PIZ. Predlog 50 : 50 ne zvišuje skupne stopnje. Zahteva pa strokovno presojo, postopen prehod in varovalke, da pravičnejša delitev ne postane nov problem za podjetja ali javne finance.

Zato predlog Vladi Republike Slovenije ni poziv k nepremišljenemu prenosu stroška. Je poziv, naj se vprašanje, ki se ga tri desetletja skoraj ni odpiralo, končno preveri z današnjimi podatki, evropskimi primerjavami in transparentnimi izračuni.

Če strokovna presoja pokaže, da je prehod izvedljiv, naj se pripravi zakonodajna pot. Če pokaže resna tveganja, naj bodo ta javno pojasnjena in naj se poišče drugačen način za izboljšanje neto položaja zaposlenih in medgeneracijskega ravnotežja.

DRŽAVLJANSKA POBUDA NE SME ZAHTEVATI, DA JI STROKA VERJAME - PRIPRAVLJENA MORA BITI, DA JO STROKA PREVERI.

O dokumentu

Ta dokument je javni izvleček iz širše delovne monografije Medgeneracijsko ravnotežje. Celovita monografija vsebuje podrobnejšo metodologijo, izračune, scenarije, gospodarske in fiskalne varovalke ter strokovne priloge. V fazi pridobivanja neodvisnih recenzij in institucionalnih mnenj celotna delovna monografija še ni predmet javne objave.

Ključni viri: ZPSV-B, Uradni list RS št. 34/1996; OECD, Pensions at a Glance 2025; OECD, Taxing Wages 2026.

Jože Lenart
avgust 2026